18/05/2025

Το Αποστολικό Ανάγνωσμα της Κυριακής της Σαμαρείτιδος

/ Ορθόδοξες Προβολές

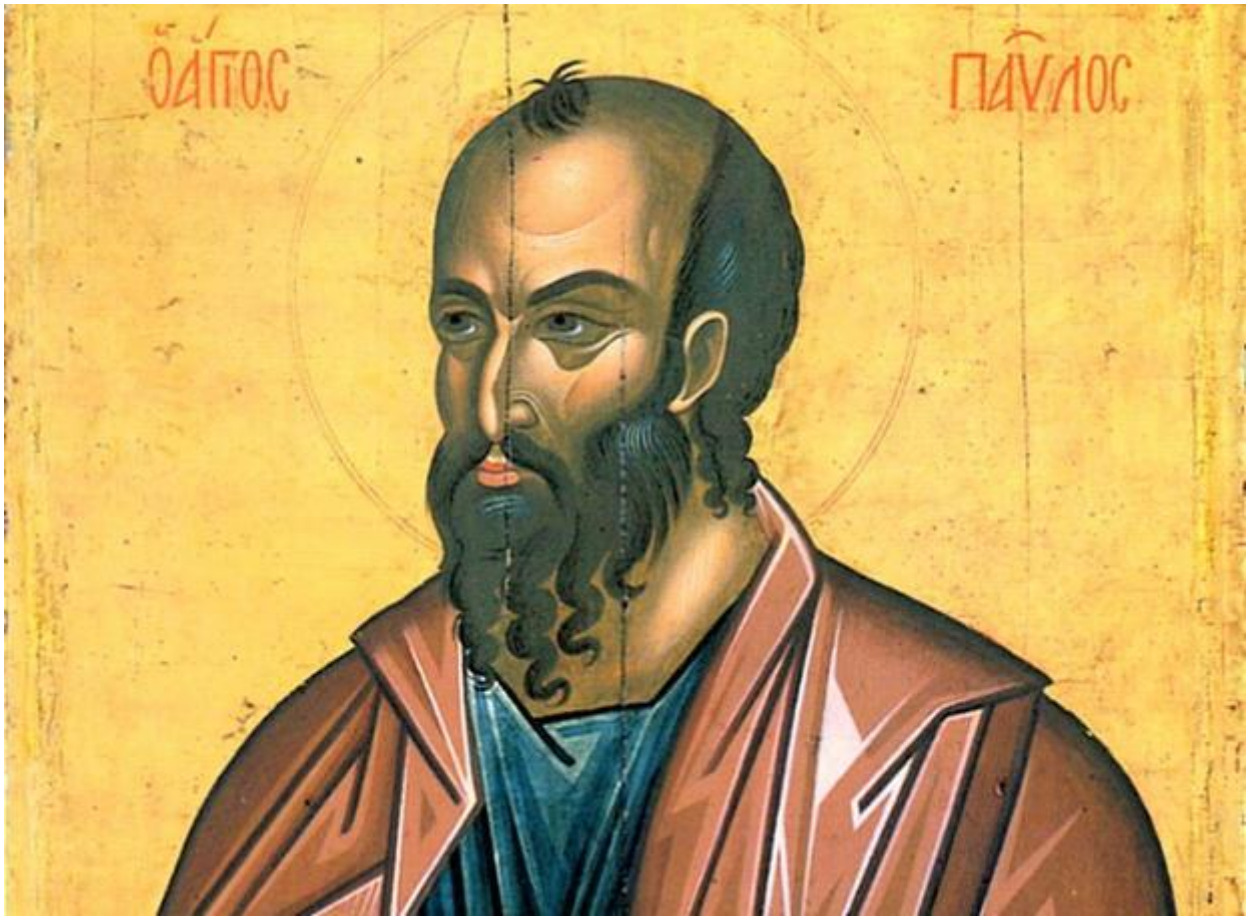

Το Αποστολικό Ανάγνωσμα της Κυριακής της Σαμαρείτιδος: Πράξεις των Αποστόλων ια’ 19-30 (18-05-2025)

Ηλιάνας Κάουρα, θεολόγου

Πρωτότυπο Κείμενο

Ἐν ταῖς ημέραις ἐκείναις, διασπαρέντες οἱ ἀπόστολοι ἀπὸ τῆς θλίψεως τῆς γενομένης ἐπὶ Στεφάνῳ διῆλθον ἕως Φοινίκης καὶ Κύπρου καὶ Ἀντιοχείας, μηδενὶ

λαλοῦντες τὸν λόγον εἰ μὴ μόνον Ἰουδαίοις.Ἦσαν δέ τινες ἐξ αὐτῶν ἄνδρες Κύπριοι καὶ Κυρηναῖοι, οἵτινες εἰσελθόντες εἰς Ἀντιόχειαν ἐλάλουν πρὸς τοὺς Ἑλληνιστάς, εὐαγγελιζόμενοι τὸν Κύριον Ἰησοῦν. Καὶ ἦν χεὶρ Κυρίου μετ᾽ αὐτῶν, πολύς τε ἀριθμὸς πιστεύσας ἐπέστρεψεν ἐπὶ τὸν Κύριον. Ἠκούσθη δὲ ὁ λόγος εἰς τὰ ὦτα τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις περὶ αὐτῶν, καὶ ἐξαπέστειλαν Βαρνάβαν διελθεῖν ἕως Ἀντιοχείας· ὃς παραγενόμενος καὶ ἰδὼν τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ ἐχάρη, καὶ παρεκάλει πάντας τῇ προθέσει τῆς καρδίας προσμένειν τῷ Κυρίῳ, ὅτι ἦν ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ πλήρης Πνεύματος Ἁγίου καὶ πίστεως καὶ προσετέθη ὄχλος ἱκανὸς τῷ Κυρίῳ. Ἐξῆλθε δὲ εἰς Ταρσὸν ὁ Βαρνάβας ἀναζητῆσαι Σαῦλον, καὶ εὑρὼν αὐτὸν ἤγαγεν αὐτὸν εἰς Ἀντιόχειαν. Ἐγένετο δὲ αὐτοὺς ἐνιαυτὸν ὅλον συναχθῆναι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ διδάξαι ὄχλον ἱκανόν, χρηματίσαι τε πρῶτον ἐν Ἀντιοχείᾳ τοὺς μαθητὰς Χριστιανούς. Ἐν ταύταις δὲ ταῖς ἡμέραις κατῆλθον ἀπὸ Ἱεροσολύμων προφῆται εἰς Ἀντιόχειαν· ἀναστὰς δὲ εἷς ἐξ αὐτῶν ὀνόματι Ἄγαβος ἐσήμανε διὰ τοῦ Πνεύματος λιμὸν μέγαν μέλλειν ἔσεσθαι ἐφ᾽ ὅλην τὴν οἰκουμένην· ὅστις καὶ ἐγένετο ἐπὶ Κλαυδίου Καίσαρος. Τῶν δὲ μαθητῶν καθὼς ηὐπορεῖτό τις, ὥρισαν ἕκαστος αὐτῶν εἰς διακονίαν πέμψαι τοῖς κατοικοῦσιν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἀδελφοῖς· ὃ καὶ ἐποίησαν ἀποστείλαντες πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους διὰ χειρὸς Βαρνάβα καὶ Σαύλου.

Νεοελληνική Απόδοση

Εκείνες τις μέρες, οι απόστολοι που είχαν διασκορπιστεί από τα Ιεροσόλυμα, μετά το διωγμό που ακολούθησε το λιθοβολισμό του Στεφάνου, έφτασαν ως τη Φοινίκη, την Κύπρο και την Αντιόχεια. Σε κανέναν δεν κήρυτταν για το Χριστό παρά μόνο στους Ιουδαίους. Ανάμεσά τους ήταν και μερικοί Κύπριοι και Κυρηναίοι, που είχαν έρθει στην Αντιόχεια και κήρυτταν στους ελληνόφωνους Ιουδαίους το χαρμόσυνο μήνυμα, ότι ο Ιησούς είναι ο Κύριος. Η δύναμη του Κυρίου ήταν μαζί τους, και πολλοί ήταν εκείνοι που πίστεψαν και δέχτηκαν τον Ιησού για Κύριό τους. Οι ειδήσεις γι’ αυτά έφτασαν και στην εκκλησία των Ιεροσολύμων• έτσι έστειλαν το Βαρνάβα να πάει στην Αντιόχεια. Αυτός, όταν έφτασε εκεί και είδε το έργο της χάριτος του Θεού, χάρηκε και τους συμβούλευε όλους να μένουν αφοσιωμένοι στον Κύριο με όλη τους την καρδιά. Ο Βαρνάβας ήταν άνθρωπος αγαθός και γεμάτος Άγιο Πνεύμα και πίστη. Έτσι, πολύς κόσμος προστέθηκε στους πιστούς του Κυρίου. Ύστερα ο Βαρνάβας πήγε στην Ταρσό για να αναζητήσει το Σαύλο. Όταν τον βρήκε τον έφερε στην Αντιόχεια. Εκεί συμμετείχαν στις συνάξεις της εκκλησίας για έναν ολόκληρο χρόνο και δίδαξαν πολύν κόσμο. Επίσης στην Αντιόχεια για πρώτη φορά ονομάστηκαν οι μαθητές του Ιησού «Χριστιανοί». Εκείνες τις μέρες κατέβηκαν από τα Ιεροσόλυμα προφήτες στην Αντιόχεια. Ένας απ’ αυτούς, που τον

έλεγαν Άγαβο, προανάγγειλε με το φωτισμό του Αγίου Πνεύματος ότι θα πέσει σ' όλη την οικουμένη μεγάλη πείνα, πράγμα που έγινε όταν αυτοκράτορας ήταν ο Κλαύδιος. Οι χριστιανοί στην Αντιόχεια αποφάσισαν να στείλουν βοήθεια στους αδελφούς που κατοικούσαν στην Ιουδαία, ό,τι μπορούσε ο καθένας. Αυτό κι έκαναν: έστειλαν τη βοήθειά τους με το Βαρνάβα και το Σαύλο στους πρεσβυτέρους των Ιεροσολύμων.

Σχολιασμός

Το αποστολικό ανάγνωσμα της Κυριακής της Σαμαρείτιδας είναι από το βιβλίο των Πράξεων των Αποστόλων και μας παρέχει σημαντικές πληροφορίες για τη ζωή της πρώτης αποστολικής εκκλησίας. Στη συγκεκριμένη αποστολική περικοπή ο ευαγγελιστής Λουκάς, μας περιγράφει την έναρξη της διάδοσης του Ευαγγελίου εκτός των ορίων της Ιουδαϊκής Παλαιστίνης και μας δίνει τις ιστορικές πληροφορίες και τη θεολογική θεμελίωση για τη διάδοση του λόγου του Ευαγγελίου στους Ιουδαίους και τους Εθνικούς. Με το έργο αυτό της διαδόσεως του θείου λόγου του Ευαγγελίου οι Απόστολοι αποφάσισαν να επιφορτίσουν τον Απόστολο Βαρνάβα, ο οποίος αργότερα θα επιλέξει και τον Απόστολο Παύλο.

Η διάδοση του λόγου του Ευαγγελίου γίνεται μετά από το λιθοβολισμό του πρωτομάρτυρα Στέφανου, σημαντικό γεγονός για την Αποστολική Εκκλησία. Στην αρχή της αποστολικής περικοπής ο συγγραφέας μας περιγράφει τη διδασκαλία του Ευαγγελίου στην Αντιόχεια και την οργάνωση της εκεί Εκκλησίας. Επίσης μας αναφέρει ότι αυτοί που ανέλαβαν να διαδώσουν το λόγο του Ευαγγελίου ήταν Κύπριοι και Κυρηναίοι, σε αντίθεση με την έναρξη της διδασκαλίας του Ευαγγελίου που γινόταν μόνο μεταξύ των Ιουδαίων. Τώρα έχουμε τη διάδοση του θείου Ευαγγελίου και μεταξύ των εθνικών. Αυτό αποτελεί ένα πολύ σημαντικό γεγονός για τη διάδοση του Ευαγγελίου γιατί, ο λόγος του Θεού αρχίζει να φεύγει από τα κλειστά όρια και να διδάσκεται σε πολλές περιοχές, όπως την Αντιόχεια που αναφέρεται στη σημερινή αποστολική περικοπή.

Οι Απόστολοι, για να μάθουν με ακρίβεια τι γινόταν στην Αντιόχεια όταν πληροφορήθηκαν για τη διάδοση του Ευαγγελίου, αποφάσισαν να στείλουν τον απόστολο Βαρνάβα. Αν κρίνουμε όμως από το χρόνο παραμονής του αποστόλου Βαρνάβα στην Αντιόχεια θα καταλάβουμε ότι ανέλαβε την ηγεσία του έργου της διάδοσης του Ευαγγελίου και δεν πήγε απλά για να ενημερωθεί για την κατάσταση που επικρατούσε.

Μπορούμε να πούμε ότι η παρουσία του απ. Βαρνάβα στην Αντιόχεια ήταν

σημαντική και καρποφόρα. Οι Απόστολοι τον επέλεξαν γιατί ήξεραν τις δυνατότητες και τις ικανότητές του ως «υιού παρακλήσεως» αφού το όνομα που του δόθηκε από τους Αποστόλους, δηλαδή το Βαρνάβας, είχε αυτή τη σημασία. Παράκλητος στην Αγία Γραφή αποκαλείται το Άγιο Πνεύμα. Ο απ. Βαρνάβας λοιπόν είχε τα χαρίσματα του Αγίου Πνεύματος. Ως «υιός παρακλήσεως» λοιπόν παρακαλούσε όλους όσους πίστεψαν στο Θείο Λόγο να μείνουν αφοσιωμένοι. Λόγω του χαραχτήρα του απ. Βαρνάβα και το ότι ήταν άνθρωπος αγαθός και γεμάτος Άγιο Πνεύμα και πίστη «προσετέθη όχλος ικανός τω Κυρίω». Υπενθυμίζουμε ότι στην Αντιόχεια, οι πιστοί μέλη της Εκκλησίας του Χριστού, την εποχή που δραστηριοποιείται ο απ. Βαρνάβας, λαμβάνουν για πρώτη φορά το όνομα «Χριστιανοί».

Με τα χαρίσματα που είχε ο απ. Βαρνάβας διέβλεψε ότι ο λόγος του Ευαγγελίου δεν περιορίζεται πλέον ούτε στην Ιερουσαλήμ, ούτε στην Παλαιστίνη, ούτε ακόμα στην Αντιόχεια, ούτε μεταξύ των Ιουδαίων. Το Ευαγγέλιο πρέπει να λάβει την οικουμενική του διάσταση. Διέκρινε επίσης ότι το πρόσωπο που θα μπορούσε να ανταποκριθεί σ’ αυτή την αποστολή ήταν ο απ. Παύλος. Έτσι βλέπουμε τον απ. Βαρνάβα να πηγαίνει στην Ταρσό, όπου έμενε ο απ. Παύλος και τον οδήγησε στην Αντιόχεια για να εργαστούν μαζί ιεραποστολικά για τη διάδοση του Ευαγγελίου. Εργάστηκαν μαζί στην Αντιόχεια, για έναν ολόκληρο χρόνο με αποτέλεσμα τη μεταστροφή πολλών ανθρώπων στην πίστη του Χριστού. Δεν έμειναν όμως μόνο στην Αντιόχεια, έχουμε την περιοδεία τους σε πολλές περιοχές όπως και στην Κύπρο και περιοχές της Μικράς Ασίας. Αργότερα έχουμε τη διαφωνία των δύο Αποστόλων και τότε ακολουθούν ξεχωριστούς δρόμους συνεχίζοντας, καθένας σε διαφορετικές περιοχές, το έργο της ιεραποστολικής δράσης.

Σε αυτό το σημείο βλέπουμε πόσο σημαντικό είναι το έργο των Αποστόλων όσον αφορά τη διάδοση του ευαγγελίου σε περιοχές εκτός των Ιεροσολύμων και όχι μόνο των δύο Αποστόλων της σημερινής αποστολικής περικοπής, αλλά και των άλλων όπως του απ. Πέτρου, ο οποίος αποδέκτηκε την πρόταση του Κορνήλιου, για να πάει στο σπίτι του λέγοντας «υμείς επίστασθε ως αθέμιτόν εστιν ανδρί Ιουδαίω κολλάσθαι ή προσέρχεσθαι αλλοφύλω• και εμοί ο Θεός έδειξε μηδένα κοινόν ή ακάθαρτον λέγειν άνθρωπον•». Ακολουθεί την εντολή του Θεού ο απ. Πέτρος, ότι κανένας άνθρωπος δεν θεωρείται ακάθαρτος και όλους τους αποδέχεται χωρίς διακρίσεις. Κατηγορήθηκε ο απ. Πέτρος ότι κάθισε και έφαγε με τους εθνικούς και αντιμετώπισε την αντίδραση των άλλων αποστόλων και των χριστιανών, όταν όμως πήγε στην Ιερουσαλήμ και τους εξήγησε ότι το Άγιο Πνεύμα τον οδήγησε να ακολουθήσει τους ανθρώπους αυτούς τότε κατάλαβαν ότι ο Θεός δεν ξεχωρίζει κανένα άνθρωπο. «Άρα γε και τοις έθνεσιν ο Θεός την μετάνοιαν έδωκεν εις ζωήν» (Πρξ, 11,18).

Επίσης έχουμε στην ομιλία του απ. Πέτρου στο σπίτι του Κορνήλιου που αφού πήρε το λόγο είπε: «Επ’ αληθείας καταλαμβάνομαι ότι ουκ έστι προσωπολήπτης ο Θεός, αλλ΄ εν παντί έθνει ο φοβούμενος αυτόν και εργαζόμενος δικαιοσύνην δεκτός αυτώ εστι» (Πρξ, 10,34). Αυτή είναι η αποστολή της Εκκλησίας να μην κάνει διακρίσεις αλλά να δέχεται τον καθένα σ’ όποιον λαό και αν ανήκει με μια μόνο προϋπόθεση, να σέβεται το Θεό και να ζει σύμφωνα με το θέλημά Του.

Εξετάζοντας την δράση των Αποστόλων της αποστολικής περικοπής μπορούμε να δούμε μερικά στοιχεία και της Ιεραποστολής σήμερα που είναι το αναμφισβήτητο χρέος των Ορθοδόξων, παρόλο που συχνά παραθεωρούμε μια βασική εντολή του Χριστού, το «πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τα έθνη» (Ματθ.28,19). Είναι χρέος της Εκκλησίας να ανοιχθεί προς «τα έθνη», προς τους εκτός των ορίων του χριστιανικού κόσμου, ώστε να φανεί ότι η ιεραποστολή συνδέεται με τη φύση της Εκκλησίας. (βλ. Ιεραποστολή, Αναστασίου Αρχιεπισκόπου Τιράνων και πάσης Αλβανίας σ. 19).

Πιστεύω εις μίαν, αγίαν, καθολικήν και αποστολικήν Εκκλησίαν» επαναλαμβάνουμε σχεδόν σε όλες τις λατρευτικές Ακολουθίες, πως λοιπόν γίνεται να ξεχωρίζουμε περιοχές ή επαρχίες; Πρέπει να βλέπουμε τα πράγματα συνολικά και όχι ατομικά. Ο Ιησούς Χριστός στο λυτρωτικό του έργο περιέλαβε όλο τον κόσμο και τη συνέχεια αυτού του έργου άφησε στους Αποστόλους. Ένας από τους σκοπούς της Ιεραποστολής, μπορούμε να πούμε και ο βασικός για την ορθόδοξη παράδοση και θεολογία κατά τον Αρχιεπίσκοπο Τιράνων και πάσης Αλβανίας Αναστάσιο, είναι η «σύσταση τοπικής Εκκλησίας», η οποία με τα Μυστήρια και την όλη ζωή της θα μετέχει και στη ζωή της «μιας, αγίας καθολικής και αποστολικής Εκκλησίας», της

οποίας κεφαλή είναι ο Χριστός.

Σε κάθε χώρα η Εκκλησία των πιστών καλείται να δοξάσει με τη δική της φωνή το Χριστό, αυτό για την ιεραποστολική εργασία σημαίνει ειλικρινή σεβασμό της προσωπικότητος κάθε έθνους. Σημαίνει προσπάθεια «ενσαρκώσεως» του λόγου του Θεού στη γλώσσα και τα έθιμα της χώρας. (βλ. Ιεραποστολή, Αναστασίου Αρχιεπισκόπου Τιράνων και πάσης Αλβανίας σ. 82). Σημαντικό παράδειγμα οι Αγίοι Κύριλλος και Μεθόδιος που ανέλαβαν τη διάδοση του Ευαγγελίου μεταξύ των Σλάβων δημιούργησαν νέο αλφάβητο το οποίο δημιουργήθηκε για τη μεταβίβαση των χριστιανικών πνευματικών αξιών στη γλώσσα την οποία αυτοί οι ανθρώποι μπορούσαν να κατανοήσουν.

Η ιερή αποστολή της εκκλησίας μας λοιπόν μέχρι και τις μέρες μας είναι η διάδοση του λόγου του Ευαγγελίου χωρίς διακρίσεις ούτε γεωγραφικές, αλλά ούτε και σε θέματα γλώσσας και πολιτισμού. Η αγάπη προς τον πλησίον, που δίδαξε ο Κύριος δεν περιορίζεται σε τόπο ή χρόνο.